

**PAPA 14. LEO HAZRETLERİ'NİN
TÜRKİYE'YE HAVARİSEL YOLCULUĞU VE
BİRİNCİ İZNİK (NİKAİA) KONSİLİ'NİN
1700. YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİYLE
İZNİK'E HACILIĞI
27-30 Kasım 2025**



Yetkililer, Sivil Toplum ve
Kordiplomatik Mensuplarına Hitap
Cumhurbaşkanlığı Külliyesi, Ankara
27 Kasım 2025

Sayın Cumhurbaşkanı,
Muhterem Yetkililer,
Diplomatik Misyonların Saygıdeğer Üyeleri,
Hanımefendiler ve Beyefendiler,

Nazik karşılamanız için çok teşekkür ederim! Papa olarak gerçekleştirdiğim ilk Havarisel Yolculuğa ülkenizi ziyaret ederek başlamakta memnuniyet duyuyorum; zira bu topraklar, Hristiyanlığın kökleriyle ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olup bugün İbrahim'in çocuklarını ve bütün insanlığı farklılıkları tanıyan ve takdir eden bir kardeşliğe çağırmaktadır.

Ülkenizin doğal güzelliği, bizi Allah'ın yaratılışını korumaya davet etmektedir. Bununla birlikte, yaşadığınız toprakların kültürel, sanatsal ve manevi zenginliği, farklı nesillerin, geleneklerin ve fikirlerin bir araya geldiğinde; gelişme ile bilgeliliğin uyum içinde birleştiği büyük medeniyetlerin ortaya çıktığını bize hatırlatmaktadır. Öte yandan insanlık tarihinin, yüzyıllar boyunca süren çatışmalarla yoğrulduğu ve bugün de yaşadığımız dünyanın adalet ve barışı göz ardı eden ihtiras ve tercihler nedeniyle hala istikrarsızlıkla karşı karşıya olduğu da inkâr edilemez bir gerçektir. Aynı zamanda, zorluklarla karşı karşıya kalındığında, böylesi büyük bir geçmişe sahip bir halk olmak, bir armağan olmasının yanı sıra büyük bir sorumluluk da teşkil eder.

Yolculuğumun logosu olarak seçilen Boğaziçi Köprüsü'nün görüntüsü, ülkenizin özel rolünü çarpıcı bir biçimde ifade etmektedir. Her şeyin ötesinde sahip olduğunuz iç çeşitliliğe değer vererek, Akdeniz'in ve tüm dünyanın hem bugünü hem de geleceğinde önemli bir yere sahipsiniz. Bu köprü Asya'yı Avrupa'yla, Doğu'yu Batı'yla bağlamadan önce, Türkiye'yi kendi içinde birbirine bağlamaktadır. Ülkenizin farklı bölgelerini bir araya getirerek onu adeta bir "duyarlılıklar kavşağı" hâline getirmektedir. Böyle bir bağlamda tekdüzelik bir yoksullaşma olurdu. Nitekim bir toplum ancak çoğulculuğa sahip olduğunda canlıdır; çünkü onu sivil toplum yapan şey, insanların birbirine bağlayan köprülerdir. Oysa bugün insan toplulukları

giderek kutuplaşmakta ve onları parçalayan aşırı uçlar yüzünden bölünmektedir.

Sizleri gönül rahatlığıyla temin ederim ki Hristiyanlar, ülkenizin birlik ve beraberliğine olumlu katkıda bulunma arzusundadırlar. Onlar Türk kimliğinin bir parçasıdır ve kendilerini de onun bir parçası olarak hissederler; bu kimlik, kendisini halkınıza bağlayan derin dostluk nedeniyle sizin “Türk Papa” olarak andığınız Aziz 23. Yuhanna tarafından her zaman büyük değer görmüştür. 1935–1945 yılları arasında İstanbul Latin Vekilliği Yöneticisi ve Türkiye ile Yunanistan Papalık Temsilcisi olarak görev yapmış, Katoliklerin yeni kurulan Cumhuriyetinizin gelişim sürecinin dışında tutulmaması için yorulmadan çalışmıştır. O yıllarda şöyle yazmıştı: Bu ülkede, “biz İstanbul’un Latin Katolikleri ve diğer geleneklere mensup Katolikler—Ermeni, Rum, Keldani, Süryani vb.—sadece sınırlı temasımızın olduğu geniş bir dünyanın yüzeyinde yaşayan mütevazı bir azınlığız. İnancımızı paylaşmayanlardan, yani Ortodoks kardeşlerimizden, Protestanlardan, Yahudilerden, Müslümanlardan, diğer dinlerin inanan ve inanmayanlarından kendimizi ayırmayı seviyoruz... Herkesin kendi işiyle, kendi ailesiyle ya da ulusal gelenekleriyle ilgilenmesi ve kendi topluluğunun sınırlı çevresinin içinde kalması mantıklıymış gibi görünmektedir... Ancak sevgili kardeşlerim, sevgili evlatlarım, İncil’in ve Katolik ilkelerinin ışığında bunun yanlış bir mantık olduğunu söylemeliyim.”¹ O zamandan bu yana hem Kilise içinde hem de toplumunuzda şüphesiz büyük ilerlemeler kaydedildi; fakat bu sözler bugün hâlâ güçlü bir biçimde yankılanmakta ve Papa Francis’in “karşılaşma kültürü” diye adlandırdığı daha gerçek ve İncil’e daha uygun bir düşünce tarzını ilham etmeye devam etmektedir.

Gerçekten de, Akdeniz’in tam kalbinden seslenen muhterem Selefim, bizleri başkalarının acısını hissetmeye ve yoksullar ile yeryüzünün feryadına kulak vermeye davet ederek “kayıtsızlık küreselleşmesine” karşı çıkmış ve bizleri, —“tez öfkelenmez, sevgisi engin olan” (Mezmur 103:8)—, merhametli ve şefkatli tek Allah’ın bir yansıması olan hayır eylemlerine teşvik etmiştir. Bu bağlamda, büyük köprüünüzün imgesi de bize yardımcıdır; çünkü Allah, tezahürüyle gökle yer arasında bir köprü kurmuştur. Bunu, kalplerimizin değişip O’nunki gibi olabilmesi için yapmıştır. Bu köprü, fizik kurallarına meydan okuyan muazzam bir asma köprüdür. Benzer şekilde, sevgi de yalnızca kişisel ve özel yönleriyle sınırlı değildir; aynı zamanda görünür ve kamusal bir boyutu da vardır.

Hatta adalet ve merhamet; “güçlü olan haklıdır” anlayışına meydan okuyarak, gelişmenin gerçek ölçütleri olarak şefkat ve dayanışmayı talep etmektedir. Bu nedenle, dinin görünür bir rol oynadığı Türkiye gibi bir

¹ ANGELO G. RONCALLI (JOHN XXIII), *La predicazione a Istanbul. Omelie, discorsi e note pastorali (1935-1944)*, Olschki, Firenze 1993, 367-368.

toplumda, tüm erkek ve kadınların, vatandaşların ve yabancıların, yoksulların ve zenginlerin Allah'ın evlatları olarak onur ve özgürlüklerinin korunması elzemdir. Hepimiz Allah'ın evlatlarıyız ve bunun kişisel, toplumsal ve siyasi etkileri vardır. Allah'ın iradesine karşı yumuşak ve uysal bir kalbe sahip olanlar, her zaman ortak iyiyi ve herkese saygıyı teşvik ederler. Günümüzde bu, özellikle adaletsizliği gidermeye yardımcı olmak yerine onu daha da kötüleştirebilecek teknolojik gelişmeler karşısında, yerel politikaları ve uluslararası ilişkileri yeniden şekillendirmeyi gerektiren büyük bir imtihandır. Zira yapay zekâ bile sadece bizim kendi tercihlerimizi yeniden üretir ve daha yakından incelendiğinde makinelerin değil, insanlığın kendisinin eseri olan süreçleri hızlandırır. Bu nedenle, insanlık ailesinin birliğine zarar veren gelişme anlayışının yönünü birlikte değiştirmeli ve oluşmuş yaraları birlikte onarmalıyız.

Hanımefendiler ve Beyefendiler, az önce insanlık ailesinden söz ettim. Bu benzetme bizleri, ortak kaderimiz ile bireysel tecrübeler arasında bir bağlantı – yani yeniden bir köprü – kurmaya davet eder. Gerçekten de aile, her birimiz için sosyal yaşamın ilk çekirdeğidir; “öteki” olmadan “ben”in var olamayacağını burada öğrenmişizdir. Türk kültüründe aile, diğer ülkelerde olduğundan çok daha büyük bir öneme sahiptir ve onun bu merkezi rolünü desteklemeye yönelik çok sayıda girişim bulunmaktadır. Nitekim, medeni bir toplumsal yaşam için gerekli tutumlar ve ortak iyiliğe yönelik temel duyarlılık tam da aile ortamında olgunlaşır. Elbette her aile kendi içine kapanabilir, düşmanlık besleyebilir ya da bazı üyelerinin kendilerini ifade etmelerini engelleyerek yeteneklerinin gelişiminin önüne geçebilir. Mamafih, insanlar bireyci bir kültürden ya da evliliği küçümseyerek veya hayata açık olmaktan kaçınarak daha fazla fırsat ve mutluluk elde edemezler.

Dahası, tüketim odaklı ekonomiler aldatıcıdır; zira yalnızlık bile bir ticarete dönüştürülmektedir. Bu duruma, sevgiye ve kişisel bağlara değer veren bir kültürle karşılık vermeliyiz. Çünkü ancak birlikte olduğumuzda gerçek benliğimiz olabiliriz. Manevi hayatımız ancak sevgi sayesinde derinleşir ve kimliğimiz ancak sevgiyle güçlenir. Temel insani bağları küçümseyen ve kendi sınırlılıklarını ve kırılganlıklarını kabullenmeyi öğrenemeyen kişiler, karmaşık dünyamızla etkileşim kurmakta daha kolay bir şekilde hoşgörüsüz ve yetersiz hâle gelirler. Aynı zamanda, aile hayatı içinde eşler arasındaki sevginin değeri ve kadınların katkısı çok özel bir şekilde ortaya çıkar. Özellikle kadınlar, eğitimleri, mesleki, kültürel ve siyasi hayata aktif katılımları aracılığıyla, giderek daha fazla bir şekilde ülkenizin hizmetine ve uluslararası alandaki olumlu etkisine katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, aileyi ve kadınların toplumsal hayatın tüm yönleriyle gelişmesine yaptıkları katkıyı destekleyen önemli girişimlere büyük değer vermeliyiz.

Sayın Cumhurbaşkanı, Türkiye adil ve kalıcı bir barışa hizmet ederek halklar arasında istikrarın ve yakınlaşmanın bir kaynağı olsun. Dört Papa'nın Türkiye ziyaretleri – 1967'de 6. Paulus, 1979'da 2. Jean Paul, 2006'da 16. Benediktus ve 2014'te Francis – sadece Kutsal Makam'ın Türkiye Cumhuriyeti ile iyi ilişkiler sürdürmekle kalmadığını, aynı zamanda Doğu ile Batı, Asya ile Avrupa arasında köprü ve kültürler ile dinlerin kavşağı niteliğindeki bu ülkenin katkısıyla daha iyi bir dünya inşa etmeyi arzuladığının da bir göstergesidir. Ziyaretimin özel vesilesi olan İznik Konsili'nin 1700. yıldönümü de bize karşılaşma ve diyalogu hatırlatmaktadır; tıpkı ilk sekiz ekümenik konsilin günümüz Türkiye topraklarında toplanmış olması gibi.

Bugün her zamankinden daha fazla, diyalogu teşvik eden ve bunu kararlı bir iradeyle, sabırla uygulayan insanlara ihtiyacımız vardır. İki dünya savaşının ardından uluslararası büyük kuruluşların kurulduğu dönem takip eden günümüzde, ekonomik ve askeri güç stratejileriyle beslenen, küresel düzeyde yüksek gerilimli bir çatışma dönemine tanıklık ediyoruz. Bu, Papa Francis'in "kademeli olarak yürütülen üçüncü bir dünya savaşı" diye adlandırdığı şeyin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Buna hiçbir şekilde boyun eğmemeliyiz! İnsanlığın geleceği tehlike altındadır. Bu yıkıcı dinamğin soğurduğu enerji ve kaynaklar, insanlık ailesinin bugün birlikte yüzleşmesi gereken gerçek sorunlardan—yani barış, açlık ve yoksullukla mücadele, sağlık ve eğitim ile yaratılışın korunmasından—başka yöne sapmaktadır.

Kutsal Makam, yalnızca ruhani ve ahlaki gücüne dayanarak, her bir insanın bütünsel gelişimini önemseyen tüm uluslarla iş birliği yapmak istemektedir. Öyleyse gelin, tevazuyla Allah'ın yardımına güvenerek, hakikat ve dostluk içinde birlikte yürüyelim.

Episkoposlar, Pederler, Diyakonlar,
Adanmış Kişiler ve Pastoral Hizmet Görevlilerine Hitap
Kutsal Ruh Katedrali, İstanbul
28 Kasım 2025

Ekselanslar,
Sevgili rahip kardeşlerim,
Sevgili rahibe kardeşlerim, ruhaniler, pastoral hizmet görevlileri ve tüm kardeşler,

Sizlerle birlikte olmaktan büyük bir sevinç duyuyorum. İlk Havarisel Yolculuğumda, İsrail halkının tarihi ile Hristiyanlığın doğuşunun kesiştiği, Eski ve Yeni Antlaşma'nın kucaklaştığı ve sayısız Konsilin sayfalarının yazıldığı bu “kutsal toprak” Türkiye'yi ziyaret etme lütfunu bana bahsettiği için Rab'be şükrediyorum.

Bizleri birleştiren imanımız derin köklere sahiptir. Atamız İbrahim, Allah'ın çağrısına itaat ederek Keldanilerin Ur kentinden yola çıkmış ve ardından, bugün Türkiye'nin güneyinde bulunan Harran bölgesinden Vaadedilmiş Topraklara doğru göç etmiştir (Bkz. *Yaratılış* 12:1). Zaman dolunca, İsa'nın ölümü ve dirilişinden sonra O'nun havarileri de Anadolu'ya gelmişlerdir. Aziz İgnatius'un episkoposu olduğu Antakya'da onlara ilk kez “Hristiyanlar” denmiştir (Bkz. *Elçilerin İşleri* 11:26). Aziz Pavlus yine aynı şehirden, birçok topluluğun kurulmasına vesile olan bazı havarisel yolculuklarına başlamıştır. Keza, bazı eski kaynaklara göre, *Sevgili Öğrenci* ve *İncil Yazarı* Yuhanna da, Anadolu yarımadasının kıyısında bulunan Efes'te yaşamış ve orada ölmüştür (Bkz. İrenaeus, *Adversus Haereses*, III, 3, 4; Sezariyeli Eusebius, *Kilise Tarihi*, V, 24, 3).

Ayrıca büyük Bizans tarihini, Konstantinopolis Kilisesi'nin Müjde'yi yayma ruhunu ve Hristiyanlığın Levant bölgesi boyunca yayılışını da hayranlıkla hatırlamaktayız. Günümüzde de Türkiye'de Bizans ritine mensup Ermeni, Süryani ve Keldani pek çok Doğu gelenekli Hristiyan toplulukları yanı sıra Latin riti üyesi cemaatler de bulunmaktadır. Ekümenik Patrikhane ise hem kendi Rum imanlıları hem de diğer Ortodoks Kiliseleri için bir referans noktası olmaya devam etmektedir.

Sevgili dostlar, cemaatleriniz bu uzun tarihin zenginliğinden doğmuştur ve bugün her birinizi İbrahim, Havariler ve Kilise Babaları tarafından bize aktarılan iman tohumunu beslemeye çağırmaktadır. Sizden önceki tarih, yalnızca hatırlanıp, görkemli bir geçmiş olarak saygıyla

anılacak bir şey değildir; ardından Katolik Kilisesi'nin bugün sayıca ne kadar küçük kaldığını tevekkülle kabullenmek için de değildir. Aksine, Kutsal Ruh'un aydınlattığı, İncil'e özgü bir bakış açısını benimsemeye davet edildiğimizin farkına varmalıyız.

Allah'ın gözleriyle baktığımızda, O'nun küçüklük yolunu seçerek, aramıza indiğini keşfederiz. Bu, bizim de tanıklık etmek için çağırıldığımız, Rab'in yoludur. Peygamberler, Allah'ın vaadini, filizlenecek küçük bir sürgüne benzeterek ilan ederler. (Bkz. *Yeşaya* 11:1). İsa, kendisine güvenen küçükleri över (bkz. *Markos* 10:13–16). O, Allah'ın Egemenliği'nin güç gösterileriyle kendini dayatan bir gerçeklik olmadığını (bkz. *Luka* 17:20–21), toprağa ekilen tohumların en küçüğü gibi büyüdüğünü öğretir (bkz. *Markos* 4:31).

Bu küçüklük mantığı, Kilise'nin gerçek gücüdür. Kilise'nin gücü ne kaynaklarında ne de yapılarındadır; Kilise'nin misyonunun meyveleri de ne sayılara, ne ekonomik güce ne de sosyal etkiye bağlıdır. Kilise, bunların yerine Kuzunun ışığıyla yaşar; onun etrafında toplanır ve Kutsal Ruh'un gücüyle dünyaya gönderilir. Bu görevde Kilise sürekli olarak Rab'in “Korkma, ey küçük sürü! Çünkü Babamız size Egemenliği vermeyi uygun gördü” (*Luka* 12:32) diyen vaadine güvenmeye çağırılır. Papa Francis'in sözünü de hatırlayalım: “İmanlıları, rahipleri ve episkoposları küçüklük yolunu izlemeyen bir Hristiyan topluluğunun geleceği yoktur... Allah'ın Egemenliği küçük şeylerde filizlenir, daima küçük olanda.” (3 Aralık 2019, *Santa Marta Ayını*)

Türkiye'deki Kilise küçük bir topluluktur; fakat Egemenliğin bir tohumu ve mayası gibi verimlidir. Bu nedenle sizleri, Allah'la birlik içinde, imana kök salmış, güven dolu bir umut ruhunu beslemeye teşvik ediyorum. Müjde'ye sevinçle tanıklık etmek ve geleceğe umutla bakmaya ihtiyaç vardır. Umut verici bazı işaretler şimdiden açıkça görülmektedir. Bu nedenle, Rab'den bu işaretleri fark etme ve geliştirme lütfunu isteyelim. Belki de iman ve tanıklıkta sebat ederek, yaratıcı bir şekilde ifade etmemiz gereken başka işaretler de vardır.

En güzel ve umut verici işaretler arasında, sorularıyla ve endişeleriyle Katolik Kilisesi'nin kapısını çalan birçok genci düşünüyorum. Bu bağlamda yürüttüğünüz pastoral hizmeti sürdürmenizi teşvik ediyorum. Gençleri dinlemenizi, onları eşlik ederek desteklemenizi ve Türkiye'de Kilise'nin hizmet etmeye çağırıldığı alanlara — özellikle ekümenik ve dinler arası diyaloga, yerel halka imanın aktarılmasına, mülteci ve göçmenlere yönelik pastoral hizmetlere — özel bir şekilde dikkat göstermenizi rica ediyorum.

Bu son husus gerçekten de özel bir şekilde üzerinde durulmayı hak ediyor. Türkiye'de bulunan çok sayıdaki göçmen ve mültecinin önemli

varlıkları, Kilise'nin en savunmasız kişileri kabul etme ve onlara hizmet etme görevini güçlendirmektedir. Aynı zamanda, bu Kilise'nin kendisi de büyük ölçüde yabancılardan oluşmaktadır: rahiplerin, rahibelerin ve pastoral çalışanların çoğu başka ülkelerden gelmiştir. Bu durum, Türkiye'nin dilini, geleneklerini ve kültürünü giderek daha çok benimsemenizi gerektiren özel bir "kültüre uyum" çabasını zorunlu kılmaktadır. Müjde'nin iletilmesi de her zaman bu kültüre uyum sürecinden geçer.

İlk sekiz Ekümenik Konsilin de bu topraklarda toplandığını hatırlatmak isterim. Bu yıl, Kilise Tarihi'nin ve hatta insanlık tarihinin "bir dönüm noktası" olan Birinci İznik Konsili'nin 1700. yıldönümüdür (Francis, *Uluslararası Teoloji Komisyonuna Hitap*, 28 Kasım 2024). Güncelliğini hiç yitirmeyen bu olay, değinmek istediğim bazı zorlukları karşımıza çıkarmaktadır.

İlki, *imanın özünü ve Hristiyan olmanın anlamını kavrama* meselesidir. Kilise, İznik'te, Büyük İman Açıklaması etrafında birliği yeniden keşfetmiştir (Bkz. *Spes Non Confundit*, 17). Büyük İman Açıklaması sadece doktrinsel bir formül değil; aynı zamanda, farklı duyarlılıkların, maneviyatların ve kültürlerin içinde Mesih ve Kilise'nin Geleneği merkezli Hristiyan imanının birliğini ve özünü aramaya da bir çağrıdır. İznik, bugün de bize aynı soruyu yöneltmeye devam etmektedir: İsa bizim için kimdir? Hristiyan olmak, özünde ne demektir? Hep birlikte ve oybirliğiyle ikrar edilen Büyük İman Açıklaması, böylece kararlarımıza rehberlik eden bir ölçüt, yolumuzu gösteren bir pusula ve iman ile eylemlerimizin merkezi olur. İman ve eylem arasındaki bağı anlatırken 2023 depremi sonrası yapılan yardımlarda Kilise'nin yardım faaliyetlerini destekleyen uluslararası kuruluşlarına — özellikle *Caritas Internationalis* ve *Kirche in Not*'a — teşekkür etmek isterim.

İkinci zorluk ise, *Mesih'te Allah Baba'nın yüzünü yeniden keşfetmenin* gerekliliğidir. İznik, İsa'nın ilahlığı ve Baba ile eşitliğini ilan eder. İsa'da, Allah'ın gerçek yüzünü ve insanlık ile tarihe ilişkin nihai sözünü buluruz. Bu gerçek, İsa'nın bize açınlanmış olduğu Allah'la uyuşmayan her anlayışımızı sürekli sorgulamaktadır. Bizleri, iman biçimlerimiz, dualarımız, pastoral yaşamımız ve maneviyatımız konusunda sürekli bir muhakemeye davet eder. Ayrıca kültürümüzde, hatta bazen imanlılar arasında bile görülen "yeni bir Aryanizm" tehlikesi vardır: Bu durumda İsa, yalnızca insanî düzeyde takdir edilir; hatta dindarca bir saygı gösterilse bile, aramızda yaşayan gerçek ve diri Allah olarak kabul edilmez. İlâhlığı ve tarihin Rabbi oluşu gölgede kalır; O sadece büyük bir tarihi figür, bilge bir hoca veya adalet uğruna mücadele eden bir peygamber olarak görülür — daha fazlası değil. İznik ise bize, Mesih İsa'nın geçmişte kalmış bir figür

olmadığını; Allah'ın Oğlu olarak bugün aramızda yaşayan ve insanlığı Allah'ın vaat ettiği geleceğe doğru yönlendiren kişi olduğunu hatırlatır.

Son olarak, üçüncü zorluk ise *imanın aktarılması ve doktrin gelişimidir*. İznik Konsili, içinde bulunduğu karmaşık kültürel bir ortamda, imanın özünü kendi döneminin felsefi ve kültürel kavramlarıyla ifade etmiştir. Sadece birkaç on yıl sonra, Birinci Konstantinopolis Konsili'nde bunun daha da derinleştirildiğini ve genişletildiğini görüyoruz. Bu öğreti gelişimi sayesinde, Pazar litürjilerinde birlikte ikrar ettiğimiz yeni bir formülasyon, yani İznik-Konstantinopolis İman İkrarı ortaya çıkmıştır. Buradan önemli bir ders çıkarırız: Hristiyan iman, tıpkı İznik ve diğer Konsillerde Kilise Babaları'nın yaptığı gibi, yaşadığımız kültürün diliyle ve kavramlarıyla ifade edilmelidir. Aynı zamanda, imanın özünü, onu ifade eden tarihsel formüllerden ayırmalıyız – çünkü bu formüller her zaman kısmi ve geçicidir ve doktrin daha derinlemesine anlaşıldıkça değişebilir. Kilise'nin en yeni Doktoru John Henry Newman, doktrin gelişimi üzerine ısrarla durmuştur; çünkü doktrin soyut ve durağan bir fikir değil, Mesih'in gizeminin kendi yansımasıdır. Bu nedenle doktrin gelişimi organiktir; yaşayan bir gerçeklik gibi adım adım imanın özünü daha açık ortaya koyar ve daha eksiksiz ifade eder.

Sevgili dostlar, sözlerimi bitirmeden önce bu toprakları çok seven ve burada hizmet eden birini hatırlatmak isterim: Aziz 23. Yuhanna. O şöyle yazmıştı: “Kalbimde hissettiğimi tekrarlamayı seviyorum: Bu ülkeyi ve halkını seviyorum.” Cizvit Manastırı'nın penceresinden Boğaz'da kayıkları ve ağlarıyla uğraşan balıkçıları seyrederken sözlerine şöyle devam etmişti: “Bu manzara beni duygulandırıyor. Geçen gece, sabahın birinde, bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu, fakat balıkçılar yine de oradaydı; yılmadan, zor işlerine devam ediyorlardı... Boğaz'ın balıkçılarını taklit etmek — gece gündüz çalışmak, fenerleri yanan küçük teknelerinde, ruhani önderlerinin yönlendirdiği yolda ilerlemek — bizim ciddi ve kutsal görevimizdir.”

Dilerim ki sizler de aynı tutkuyla hareket eder, imanın sevincini canlı tutar ve Rab'bin teknesinde cesur balıkçılar olarak çalışmaya devam edersiniz. En Kutsal Meryem, *Theotokos* Allah'ın Annesi sizlere şefaet etsin ve sizi koruması altında tutsun.

Teşekkür ederim.

*Papa 14. Leo Hazretleri'nin
Petites Soeurs des Pauvres Rahibeleri -
Fransız Fakirhanesi'neki Hitabı
İstanbul, 28 Kasım 2025*

Sevgili kardeşlerim, günaydın!

Karşılama ve misafirperverlik sözleriniz için içtenlikle teşekkür ediyorum. Misafirperverlik, bu evin gerçek bir armağanıdır! Bu armağan, Allah'tan gelir ve Petites Soeurs des Pauvres (Fakirlerin Küçük Kız Kardeşleri) Rahibeleri, çalışanlar, hayırseverler ve aynı zamanda burada yaşayan tüm sakinler tarafından günlük yaşamda birlikte yaşatılarak meyve verir. Hepinize yürekten teşekkürler!

Sizlerle iki kısa düşünce paylaşmak istiyorum.

İlki, sevgili Rahibeler, sizin adınızdan ilham alıyor: “Fakirlerin Küçük Kız Kardeşleri.” Bu çok güzel ve düşünmeye sevk eden bir isim! Evet, Rab sizi yalnızca yoksullara yardım etmeye değil, aynı zamanda onların kız kardeşleri olmaya çağırmıştır! Baba'nın bize gönderdiği İsa gibi olmanız için çağrıldınız; O yalnızca yardım etmek ya da hizmet etmek için değil, aynı zamanda da bizim kardeşimiz olmak için gelmiştir. Hristiyan sevgisinin sırrı şudur: Başkaları için olmadan önce, başkalarıyla *birlikte*, kardeşlik temelli bir birlik içinde olmamız gerekir.

İkinci düşünce ise, bu evin değerli sakinleri olan sizlerden ilham alıyor. Sizler *yaşlısınız*. “Yaşlı” kelimesi bugün çoğu zaman gerçek anlamını yitiriyor. Verimlilik ve maddi başarıların egemen olduğu birçok toplumsal bağlamda, yaşlılara duyulan saygı kaybolmuştur. Oysa Kutsal Yazılar ve iyi gelenekler bize — Papa Francis'in de sık sık hatırlattığı gibi — yaşlıların bir halkın bilgeliği olduğunu öğretir; torunları, aileleri ve toplum için birer hazinedirler.

Bu nedenle, bu eve iki kez teşekkür etmek gerekir: ilki kardeşlik adına insanları kabul ettiği, ikincisi de özellikle yaşlıları ağırladığı için. Bunun kolay olmadığını biliyoruz; çokça sabır ve dua gerektirir. Şimdi Rab'be dua edelim; sizlere eşlik etsin ve sizleri desteklesin.

Hepinizin üzerine O'nun bereketini diliyorum.

Ekümenik Dua

İznik, 28 Kasım 2025

Sevgili kardeşlerim,

İnsanların onurunu tehdit eden sayısız unsurla dolu, birçok trajik işaretle damgalanmış bir tarih döneminde, bugün kadınların ve erkeklerin hayatında İsa Mesih'in kim olduğunu ve ayrıca İsa'nın her birimiz için kişisel olarak kim olduğunu kendimize sormak için Birinci İznik Konsili'nin 1700. yıldönümü değerli bir fırsattır.

Bu soru, özellikle İsa Mesih'i bir tür karizmatik lider veya süper kahramana indirgeme riski taşıyan Hristiyanlar için büyük önem taşır, çünkü bu eninde sonunda üzüntü ve kafa karışıklığına yol açacak olan bir çarpıtmadır (Bkz. 14. Leo, *Vaaz, Pro Ecclesia* Ayini, 9 Mayıs 2025). İsa Mesih'in ilâhlığını inkâr eden Arius, Beden Alma gerçeğini göz ardı ederek O'nu Allah ile insanlık arasında sadece bir aracıya indirgemiş, böylece ilahi olan ile insani olan geri dönülmez bir şekilde birbirinden ayrı kalmıştır. Eğer Allah insan olmadıysa, ölümlü yaratıklar nasıl O'nun ölümsüz yaşamına katılabilir? İznik'te – ve bugün de – söz konusu olan bizi “ilahi tabiata ortak kılmak” için İsa Mesih'te bizim gibi olan Allah'a imanımızdır (2 *Petrus* 1:4; ayrıca bkz. Aziz İrenaeus, *Adversus Haereses*, 3, 19; Aziz Atanasius, *De Incarnatione*, 54, 3).

Bu Kristolojik iman ikrarı, Hristiyanların tam bir birliğe doğru ilerlerken yaptığı yolculukta temel bir öneme sahiptir. Zira bu ikrar, çeşitli nedenlerle İznik-Konstantinopolis İman Açıklaması'nı kullanmayanlar da dahil olmak üzere, dünyadaki tüm Hristiyan kiliseleri ve toplulukları tarafından paylaşılmaktadır. Gerçekten de “Tek Rab İsa Mesih'e, Allah'ın biricik Oğlu'na, bütün çağlardan önce Baba'dan doğan... Baba ile aynı özden olan” (İznik İman Açıklaması), tüm Hristiyanları zaten derinden birleştiren güçlü bir bağdır. Bu anlamda, Aziz Augustinus'un sözlerini tekrarlayabiliriz: “Biz Hristiyanlar çok olsak da, tek olan Mesih'te biriz.” (*Mezmur 127 Üzerine Açıklama*) Dolayısıyla, ancak böylesine derin bir bağla halihazırda birbirimize bağlı olduğumuzun bilinciyle, Kutsal Ruh'un rehberliğinde, karşılıklı sevgi ve diyalog içinde, İsa Mesih'te açıklanan Allah'ın Kelamı'na her geçen gün daha derin bir bağlılıkla yolculuğumuza devam edebiliriz. Böylece, ne yazık ki hâlâ varlığını sürdüren ayrılıkların yarattığı ayıbı aşmaya ve Rab İsa'nın dua ettiği ve uğruna canını verdiği birliğe duyduğumuz özlemi beslemeye hepimiz davet edilmiş oluruz. Ne

kadar çok barış ve uzlaşi içinde olursak, biz Hristiyanlar İsa Mesih'in Müjdesi'ni — herkes için bir umut mesajını — o kadar güvenilir bir şekilde duyurabiliriz. Ayrıca bu mesaj, topluluklarımızın ve ülkelerimizin sınırlarını aşan bir barış ve evrensel kardeşlik çağrısıdır (Bkz. Francis, *Hristiyan Birliğini Teşvik Papalık Konseyi Genel Kurulu Katılımcılarına Hitap*, 6 Mayıs 2022).

Günümüzde, şiddet ve çatışmalarla yaralanmış tüm insanlık barış ve uzlaşi için haykırmaktadır. İsa Mesih'e iman eden herkes arasında tam birlik arzusu, her zaman bütün insanlık arasında kardeşlik arayışıyla birlikte olur. İznik İman Açıklaması'nda "Baba olan tek Allah'a" olan imanımızı ikrar ederiz. Ancak, Allah'ın suretinde yaratılmış diğer tüm erkek ve kadınları kardeşlerimiz olarak kabul etmeyi reddettiğimiz müddetçe, Allah'a Baba diyemeyiz (Bkz. II. Vatikan Konsili, *Nostra Aetate*, 5). Irk, milliyet, din veya kişisel görüş ayrımı olmaksızın kadın ve erkeklerden oluşan evrensel bir kardeşlik vardır. Dinler, doğaları gereği bu gerçeğin saklandığı zengin kaynaklardır; bu yüzden bireylerin, grupların ve halkların bunu tanımalarını ve hayata geçirmelerini teşvik etmelidirler (Bkz. XIV. Leo, *Barış İçin Dua Toplantısı Kapanış Konuşması*, 28 Ekim 2025). Ayrıca, dinin savaş, şiddet ya da herhangi bir türde köktencilik veya fanatizmi haklı çıkarmak için kullanılmasını kesin bir dille reddetmeliyiz. İzlenmesi gereken, kardeşçe karşılaşma, diyalog ve işbirliği yollarıdır.

İznik Konsili'nin 1700. yıldönümü münasebetiyle, Konsil'in toplandığı bu topraklarda birlikte anma kararını büyük bir bilgelik ve öngörüyle alan Pek Muhterem Kadasetli Patrik Bartholomeos Hazretleri'ne derin bir şükran borçluyum. Aynı zamanda, bu etkinliğe katılma davetimizi kabul eden Kilise Önderlerine ve Hristiyan Dünya Birliği Temsilcilerine de içtenlikle teşekkür ederim. Her şeye gücü yeten ve merhametli Allah Baba, bugün kendisine sunduğumuz içten duaları işitsin ve bu önemli yıldönümünün uzlaşma, birlik ve barış yönünde bol meyveler vermesini sağlasın.

*Papa 14. Leo Hazretleri'nin
Doksoloji Sırasında Yaptığı Hitap
Aziz Georgios Patrikhane Kilisesi*

29 Kasım 2025

Kadasetli Patrik Hazretleri, Mesih'te sevgili kardeşim,

Sıcak karşılamanız ve nazik hitabınız için en derin şükranlarımı sunarak başlamak istiyorum. Aynı şekilde bu akşam duasını birlikte paylaştığımız Kutsal Sinod üyeleri, din adamları ve inananlara da teşekkür ediyorum.

Bu Kiliseye girer girmez çok duygulandığımı ifade etmeliyim; çünkü Papa 6. Paulus'un, Papa 2. Jean Paul'un, Papa 16. Benediktus'un ve Papa Francis'in ayak izlerini takip ettiğimin bilincindeyim. Ayrıca, Zât-ı Âlînin muhterem seleflerimle şahsen görüşme ve onlarla, Kilise'nin ve dünyanın karşı karşıya olduğu başlıca sorunların birçoğuna dair ortak bir iman ve ortak bir vizyon temelinde samimi ve kardeşçe bir dostluk geliştirme fırsatına sahip olduğunuzu da biliyorum. Eminim ki bizim karşılaşmamız da dostluğumuzun bağlarını güçlendirmeye katkıda bulunacaktır; nitekim bu bağlar, Roma Episkoposu olarak hizmetimin başında ilk kez görüştüğümüzde — özellikle de Muhterem Zât-ı Âlînin lütufkâr bir nezaketle hazır bulunduğu görkemli Kutsal Efkaristiya Ayini sırasında — derinleşmeye başlamıştı.

Dün ve yine bu sabah, iman kardeşlerimizle birlikte İznik'teki Birinci Ekümenik Konsil'in 1700. yıldönümünü anarken olağanüstü lütuf anları yaşadık. Bu önemli olayı hatırlamak ve İsa'nın tüm havarilerinin bir olması için ettiği dua (Bkz. *Yuhanna* 17:21) tarafından esinlenmek, tüm Hristiyanlar arasında tam birliğin yeniden sağlanması arayışımızda bizi cesaretlendirmektedir; bu, Allah'ın yardımıyla üstlendiğimiz bir görevdir. Bu birlik arzusu tarafından yönlendirilerek, aynı zamanda Ekümenik Patrikhane'nin koruyucu Azizi olan Havari Andreas'ın anısını kutlamaya da hazırlanıyoruz. Bu akşamki duada diyakon, Allah'a "Kutsal Kiliselerin sarsılmazlığı ve herkesin birliği için" dilekte bulundu. Bu aynı dilek, yarınki İlahi Litürji'de de tekrar edilecektir. Rabbimiz İsa Mesih'in Babası olan Allah bize merhamet etsin ve bu duayı gerçekten yerine getirsin.

Kardeşçe karşılamanız için bir kez daha teşekkür ederken, Muhterem Zât-ı Âlînize ve burada bulunan herkese, koruyucu Azizinizin bayramını kutlarken en içten iyi dileklerimi arz ederim.

*Papa 14. Leo Hazretleri'nin
Noel'e Hazırlık Döneminin 1. Pazarı Vaazı
İstanbul – Volkswagen Arena
29 Kasım 2025*

Sevgili kardeşlerim,

Bu Ayini, Kilise'nin bu toprakların Havarisi ve Koruyucu Aziz'i olan Aziz Andreas'ı andığı günün arifesinde kutluyoruz. Aynı zamanda, Allah'ın Oğlu olan İsa'nın gizemini Noel'de yeniden yaşamaya hazırlandığımız zaman olan Noel'e Hazırlık Dönemine başlıyoruz; O ki “yaratılmamış, ezelden beri Baba'dan doğmuş ve Baba ile aynı özdendir” (İznik–Konstantinopolis İman Açıklaması) ve bu gerçek, 1700 yıl önce, İznik Konsili'nde toplanan Kilise Babaları tarafından görkemle ilan edilmiştir.

Bu bağlamda, bugünkü Ayin'in ilk okuması (Bkz. *Yeşaya* 2:1–5), Peygamber Yeşaya'nın kitabının en güzel bölümlerinden birinden alınmıştır; burada bütün halklara, ışığın ve barışın mekânı olan Rab'bin Dağı'na çıkma çağrısı yankılanmaktadır (Bkz. 3. ayet). Bu nedenle, bu metinde sunulan bazı imgeler üzerine tefekkür ederek, Kilise'nin bir parçası olmanın ne anlama geldiğini birlikte düşünmek istiyorum.

İlk imge, “en yüce dağ” konumuna yerleştirilmiş dağ imgesidir (Bkz. *Yeşaya* 2:2). Bu, Allah'ın hayatımızda gerçekleştirdiği işlerin meyvelerinin sadece bize değil, herkes için bir armağan olduğunu hatırlatır. Sion, dağın üzerinde kurulmuş bir şehirdir ve sadakat içinde yenilenmiş bir topluluğun simgesidir. Onun güzelliği, her yerden kadınlar ve erkekler için bir ışık işareti olur ve iyiliğin sevincinin bulaşıcı olduğunu hatırlatır. Nitekim birçok azizin hayatı bunu doğrular. Aziz Petrus, İsa'yla kardeşi Andreas'ın heyecanı sayesinde tanışır (Bkz. *Yuhanna* 1:40–42); Andreas ise, Havari Yuhanna ile birlikte, Vaftizci Yuhanna'nın gayreti aracılığıyla Rab'be yönlendirilmiştir. Yüzyıllar sonra Aziz Augustinus da, Aziz Ambrosius'un tutkulu vaazları sayesinde Mesih'e gelecektir. Benzer örnekler pek çoktur.

Burada, kendi iman tanıklığımızın gücünü yenilemeye çağrıldığımızı da görürüz. Bu Kilise'nin büyük bir çobanı olan Aziz Yuhanna Hrisostomos (Altınağızlı), kutsallığın çekiciliğinden, birçok mucizeden daha etkili bir işaret olarak söz eder. Şöyle der: “Mucize olur ve geçer; ama Hristiyan yaşamı baki kalır ve sürekli olarak imanlarını güçlendirir.” (*Aziz Matta İncili Üzerine Yorum*, 43, 5) Ve sözlerini şöyle bitirir: “Öyleyse kendimizi uyanık kalarak gözetelim ki başkalarına da faydalı olabilelim” (*aynı eser*). Sevgili

dostlar, gerçekten karşılaştığımız insanlara yardım etmek istiyorsak, İncil'in de tavsiye ettiği gibi (Bkz. *Matta* 24:42), kendimizi “uyanık kalarak” gözetelim, imanımızı dua ve kutsal gizemler aracılığıyla besleyelim, hayırseverlik içinde tutarlı bir şekilde yaşayalım ve -Aziz Pavlus'un ikinci okumada söylediği gibi- karanlığın işlerini üzerimizden atıp ışığın silahlarını kuşanalım (Bkz. *Romalılar* 13:12). Zamanın sonunda görkemle gelmesini beklediğimiz Rab, her gün kapımızı çalmaktadır. Öyleyse O'na hazır olalım (Bkz. *Matta* 24:44); bu topraklarda yüzyıllar boyunca yaşamış sayısız azizin örneğinde olduğu gibi, kendimizi samimi bir biçimde iyilik dolu bir hayat yaşamaya adayalım.

Yeşaya Peygamber'den gelen ikinci imge ise barışın egemen olduğu bir dünyayı betimler. Bu dünyayı şöyle tasvir eder: “İnsanlar kılıçlarını çekiçle dövüp saban demiri, mızraklarını bağcı bıçağı yapacaklar. Ulus ulusa kılıç kaldırmayacak, savaş eğitimi yapmayacaklar artık.” (*Yeşaya* 2:4). Bu çağrı bugün bizim için ne kadar acıdır! Etrafımızda, içimizde ve aramızda barışa, birliğe ve uzlaşmaya ne kadar da çok ihtiyaç var! Peki, buna nasıl bir cevapla katkıda bulunabiliriz?

Bunu daha iyi anlamak için, bu yolculuğun logosuna bakalım; logo için seçilmiş imgelerden biri bir köprüdür. Bu köprü, bu şehirdeki ünlü büyük viyadüklerden birini, Boğaziçi'ni aşarak Asya ile Avrupa'yı birleştiren yapıyı simgeler. Zamanla iki köprü daha eklenmiş, böylece artık iki yakayı birleştiren üç bağlantı noktası olmuştur. Bu üç büyük iletişim, değişim ve karşılaşma eseri, bağladıkları muazzam topraklarla karşılaştırıldığında çok etkileyici oldukları kadar küçük ve kırılğan görünürler.

Boğazi boydan boya aşan bu üç köprü, birlik köprülerini üç düzeyde inşa etme yönündeki ortak çabalarımızın önemini hatırlatır: topluluk içinde, diğer Hristiyan mezheplerine mensup kardeşlerimizle ekümenik ilişkilerde ve diğer dinlere mensup kardeşlerimizle karşılaşmalarımızda. Bu üç bağ korumak, güçlendirmek ve imkân dâhilindeki her yolla genişletmek, dağın üzerine kurulmuş şehir olma (Bkz. *Matta* 5:14–16) çağrımızın bir parçasıdır.

Az önce sözünü ettiğim ilk birlik bağı, bu ülkedeki bu Kilise'nin kendi içindeki birliktir; burada Kilise dört farklı litürjik gelenekten oluşur: Latin, Ermeni, Keldani ve Süryani. Her biri kendi ruhani, tarihi ve eklezyal (kilisesel) zenginliğini sunmaktadır. Bu farklılıkların paylaşılması, Mesih'in Gelini'nin çehresinin en güzel özelliklerinden birini, birleştiren Katolikliği açık biçimde ortaya koyar. Etrafında toplandığımız sunak etrafındaki birlik, Allah'ın armağanıdır. Bu nedenle güçlü ve yenilmezdir; çünkü O'nun lütfunun eseridir. Öte yandan, bu birliğin zaman içindeki somutlaşması bize ve çabalarımıza emanet edilmiştir. İşte bu yüzden, Boğaziçi'ndeki köprülerde olduğu gibi birlik de, temellerinin sağlam kalması ve zamanın ve olayların

etkisiyle zayıflamaması için bakım, ilgi ve “onarımı” gerektirir. Gözlerimizi bize vaat edilen dağa, gideceğimiz yer ve anamız olan Göksel Yeruşalim’e (Bkz. *Galatyalılar* 4:26) çevirerek, bizi birbirimize bağlayan bağları güçlendirmek ve geliştirmek için her türlü çabayı gösterelim ki birbirimizi zenginleştirelim ve dünyaya Rab’bin evrensel ve sınırsız sevgisinin inandırıcı bir işareti olabilelim.

Bu Ayin’in işaret ettiği ikinci birlik bağı, ekümenizmdir. Burada hazır bulunan diğer Hristiyan Mezheplerinin Temsilcilerinin varlığı da bunu doğrulamaktadır; kendilerini içtenlikle selamlıyorum. Gerçekten, aynı Kurtarıcımız İsa’ya olan iman, yalnızca Katolik Kilisesi içindekileri değil, diğer Hristiyan Kiliselerine mensup tüm kardeşlerimizi de birleştirmektedir. Bunu dün İznik’teki duamızda deneyimledik. Bu da uzun zamandır birlikte yürüdüğümüz bir yoldur. Bu topraklarla karşılıklı sevgi bağlarıyla derinden ilişkili olan Aziz 23. Yuhanna, ekümenik birliğin büyük bir destekçisi ve tanığı olmuştur. Bu nedenle, Papa Yuhanna’nın sözleriyle, “İsa Mesih’in, kurban oluşundan önce, ateşli dualarla Göklerdeki Baba’dan dilemiş olduğu o birliğin büyük gizemi gerçekleşsin” (2. *Vatikan Konsili Açılış Konuşması*, 11 Ekim 1962, 8.2) diye dua ederken, bugün “hepsi bir olsun” (*Yuhanna* 17:21), *ut unum sint* sözleriyle ifade edilen birliğe dair “evet”imizi yeniliyoruz.

Allah’ın sözünün bizi çağırdığı üçüncü birlik bağı ise Hristiyan olmayan toplulukların üyeleriyle olan bağıdır. Dinlerin çok sık savaşları ve dehşet verici eylemleri haklı çıkarmak için kullanıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Oysa 2. Vatikan Konsili’nin de belirttiği gibi, “İnsanın Allah Baba’ya karşı tutumu ile kişinin diğer insanlara karşı tutumu birbirine o kadar yakından bağlıdır ki Kutsal Yazı şöyle der: ‘Sevmeyen kişi Allah’ı tanımaz’ (1 *Yuhanna* 4:8)” (*Nostra Aetate*, 5).

Bu nedenle, bizi birleştiren unsurları takdir ederek birlikte yürümek, önyargı ve güvensizlik duvarlarını yıkmak, karşılıklı tanıma ve saygıyı artırmak istiyoruz; böylece herkese güçlü bir umut mesajı ve “barışçılar” (*Matta* 5:9) olmaya davet sunmak amacındayız.

Sevgili dostlar, bu değerleri Noel’e Hazırlık Dönemi için ve ondan da önemlisi, kişisel ve toplumsal yaşamımız için iyi niyet kararlarımız hâline getirelim. Bizler, Rab’bin bizim için inşa ettiği ve yeryüzünü Göklerle birleştiren bir köprü üzerinde yürür gibiyiz. Gözlerimizi her zaman her iki kıyıya da çevirelim ki Allah’ı ve kardeşlerimizi bütün yüreğimizle sevelim; böylece birlikte yol alalım ve bir gün Baba’nın evinde birleşmiş olarak buluşalım.

İstanbul’da Kutlanan Kutsal Ayinin Ardından Papa Leo Hazretleri’ne Teşekkür Hitabı

Pek Muhterem Peder,

“Kilise’nin Kutsal Toprağı” olarak haklı bir adla anılan Türkiye’deki hacı kardeşlerinizi imanda güçlendirdiğiniz için size en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bu Efkaristiya buluşması, yenilenmiş bir Pentekost için adeta yeni bir Son Akşam Yemeği odası gibi, güçlü bir umut işaretidir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, bu kutlamanın gerçekleşmesi için bu mekânı cömertçe tahsis etmiştir. Kardeş Kiliselerin Patrikleri ve liderleri de bizimle birlikte duada birleşmiştir. Türkiye Kilisesi bugün ülkenin dört bir yanından, Ankara ve Bursa’dan, İzmir ve Konya’dan, Anadolu’dan ve Karadeniz’den gelip burada bir araya gelmiştir. Bu vesileyle büyük depremin yaralarını hâlâ taşıyan Antakya ve Hatay’dan gelen kardeşlerimizi de sevgiyle selamlıyoruz. Tıpkı Pentekost gününde olduğu gibi, bugün burada yetmişden fazla milletten insan bulunmaktadır; fakat hepimiz kendimizi tek bir aile gibi hissetmekteyiz. Bu ailede hiç kimse ne yabancı ne de misafirdir.

Türkiye’de, tıpkı on yedi yüzyıl önce İznik’te olduğu gibi, Kilise tek imanın ikrarında yeniden birliğini bulmaktadır; tam bir birlik yolculuğu ise Patrik Bartholomeos Hazretleri’nin bilge rehberliği altında ilerlemektedir. Yüzyıllardır Hristiyanlık ile İslam’ın kültürler mozaigi içinde bir arada yaşadığı bu topraklarda, karşılıklı zenginlikleri keşfetmeyi ve asırlık önyargı duvarlarını yıkarak kardeşçe yaşamayı öğreniyoruz.

Kutsal Peder, San Pietro Bazilikası Pederler Kurulu’nun katkısıyla bize armağan ettiğiniz sanatsal Ayin Kupası için size teşekkür ediyoruz. Üzerinde İznik İnanç İkrarı işlenmiştir ve bize gerçek birliğin Efkaristiya’dan doğduğunu hatırlatmaktadır. Yine saygıdeğer selefiniz Papa Francesco tarafından arzu edilen ve sizin ile Jübile Komitesi tarafından bir jübile işareti olarak tamamlanan İznik’teki hacılar evini bizlere bağışladığınız için de ayrıca müteşekkirimiz.

Kutsal Peder, size özellikle teşekkür ediyoruz; çünkü bir “Pontifex”, yani gerçek bir köprü kurucu olarak, hem sözünüzle hem örneğinizle bizi düşmanlık duvarlarını yıkmak ve kardeşlik köprüleri kurmak için cesaretlendirdiniz, öyle ki biz Hristiyanlar, “Türkiye’nin Kutsal Toprakları”nda hacılar olarak adaletin ve barışın hizmetkârları olabilelim.

† *Massimiliano Palinuro*

*Papa 14. Leo Hazretleri'nin
Ermeni Patriği Kadasetli 2. Sahak Hazretleri'ne Hitabı
Ermeni Apostolik Katedrali, İstanbul
30 Kasım 2025*

Mesih'te sevgili kardeşim,

Zât-ı Âlinizi ziyaret etmek, özellikle de seleflerimi, değerli hatıraları gönüllerde yaşayan merhum Patrikler 1. Şnork ve 2. Mesrob'un ağırladığı bu kutsal mekânda ziyaret etmek benim için büyük bir sevinçtir. Sizleri selamlarken, yakın zamanda beni ziyaretıyla onurlandıran Tüm Ermeniler Katolikosu 2. Karekin Hazretleri'ne de, aynı şekilde İstanbul ve Türkiye'deki tüm Ermeni Apostolik cemaatine, episkoposlara ve pederlere de kardeşçe selamlarımı iletmek isterim.

Bu ziyaret, Ermeni halkının tarih boyunca — çoğu zaman trajik koşullar içinde — ortaya koyduğu cesur Hristiyan tanıklığı için Allah'a şükretmek üzere bir fırsat sunmaktadır. Aynı zamanda Ermeni Apostolik Kilisesi ile Katolik Kilisesi'ni giderek daha yakın bağlarla birleştiren kardeşçe ilişki için de Rab'be derin şükranlarımı yükseltmek istiyorum. İkinci Vatikan Konsili'nin hemen ardından, Mayıs 1967'de Katolikos 1. Khoren Hazretleri, Roma Episkoposu ile barış öpücüğünü paylaşmak üzere ziyarette bulunan ilk Doğu Ortodoks Kilisesi Patriği olmuştur. Yine hatırlıyorum ki Mayıs 1970'te Katolikos 1. Vasken Hazretleri, Papa 6. Paulus ile birlikte bir Papa ile bir Doğu Ortodoks Patriği arasında imzalanan ilk ortak bildiriye kaleme almış ve inananları, birliği teşvik etmek amacıyla, Mesih'te kardeş olduklarını yeniden keşfetmeye davet etmiştir. O tarihten bu yana, Allah'ın lütfuyla, Kiliselerimiz arasındaki “sevgi diyalogu” bereketli bir şekilde gelişmiştir.

İlk ekümenik Konsil'in 1700. yıldönümünde, ziyaretim İznik İman İkrarı'nı kutlamak için bir fırsat sunmaktadır. Bu ortak havarisel imanımızdan güç alarak, ilk yüzyıllarda Roma Kilisesi ile kadim Doğu Kiliseleri arasında mevcut birliği yeniden kazanmalıyız. Ayrıca ilk Kilise'nin deneyiminden esinlenerek, tam birliği yeniden kurmalıyız; bu birlik asimilasyon ya da hâkimiyet anlamına gelmemekle beraber; tam tersine, Kiliselerimizin Allah Baba'nın yüceliği ve Mesih'in bedeninin inşası için Kutsal Ruh'tan almış olduğu armağanların karşılıklı olarak paylaşılması demektir (Bkz. *Efesliler* 4:12). Katolik Kilisesi ile Doğu Ortodoks Kiliseleri arasındaki Ortak Uluslararası Teolojik Diyalog Komisyonu'nun verimli

alışmalarına, Papa 2. Jean Paul'ün *Ut unum sint* (no. 95) genelgesinde arzu ettiği gibi, tam bir birlik modelini “elbette, birlikte” arayarak, bir an önce yeniden başlayabilmesini umut ediyorum.

Birlik yolunda yürürken, bizden önce giden ve bizi çevreleyen “büyük bir tanıklar kalabalığı” vardır (*İbraniler* 12:1). Ermeni geleneğinin azizleri arasında, ölümünün 850. yıldönümünü yakın zamanda andığımız 12. yüzyılın büyük Katolikosu ve şairi **4. Nerses Şnorhali'yi** özellikle hatırlamak isterim. O daima Kiliseleri barıştırmak için yorulmadan çalışmış ve Mesih'in “hepsi bir olsun” (*Yuhanna* 17:21) yönündeki duasını gerçekleştirmeye çabalamıştır. Aziz Nerses'in örneği bize ilham versin; duası tam birlik yolunda bizi güçlendirsin!

Zât-ı Âlînizin sıcak karşılaması için teşekkür ederken, Hristiyan birliği gibi kutsal bir dava uğruna tüm yüreğimle çalışmaya devam edeceğimi temin ederim. Bu göksel armağanı açık bir kalple kabul edelim ki, Müjde'nin gerçeğine daha ikna edici tanıklar ve Mesih'in tek Kilisesinin misyonuna daha iyi hizmetkârlar olalım.

*Papa 14. Leo Hazretleri'nin
İlahi Litürji'nin Kapanışında Yaptığı Hitap*

*Aziz Georgios Patrikhane Kilisesi
30 Kasım 2025*

Kadasetli Patrik Hazretleri, Mesih'te sevgili kardeşim,
Pek Muhterem Eminanslar,
Episkoposlukta sevgili kardeşlerim,
Ekümenik Patrikhane Kutsal Sinod Üyeleri,
Sevgili kardeşlerim!

Kilise tarihindeki Birinci Ekümenik Konsil'in toplandığı yerlere yaptığımız hac yolculuğu, Havari Andreas'ı andığımız bu görkemli İlahi Litürji ile sona eriyor. Kadim geleneğe göre kendisi Müjde'yi bu şehre getirmiştir. Onun imanı, Ekümenik Konsiller tarafından tanımlanmış ve Kilise tarafından bugün hâlâ ikrar edilen, bizim imanımızla aynıdır. Kilise Önderleri ve Dünya Hristiyan Birliği Temsilcileriyle yaptığımız bu ekümenik dua sırasında, İznik-Konstantinopolis İman İkrarı'nda ifade edilen imanın bizi gerçek bir birlik içinde birleştirdiğini ve birbirimizi kardeş olarak tanımamıza imkân verdiğini hatırladık. Geçmişte farklı Kiliselere mensup Hristiyanlar arasında pek çok yanlış anlamalar, hatta çatışmalar yaşanmıştır ve günümüzde hâlâ tam birliğe ulaşmamızı engelleyen bazı güçlükler vardır. Yine de birlik arayışından vazgeçmemeliyiz. Birbirimizi Mesih'te kardeş olarak görmeye, birbirimizi buna göre sevmeye devam etmeliyiz.

Bu bilinçten esinlenen Papa 6. Paulus ve Patrik Athenagoras, altmış yıl önce, 1054 yılındaki karşılıklı aforozlara yol açan talihsiz kararların ve üzücü olayların Kilise'nin hafızasından kaldırılması gerektiğini görkemli bir biçimde ilan etmişlerdir. Saygıdeğer seleflerimizin o tarihî jesti, Katolikler ile Ortodoks Hristiyanlar arasında uzlaşmanın, barışın ve büyüyen bir birlikteliğin yolunu açmış ve bu yol, sık temaslar, kardeşçe buluşmalar ve umut vadeden teolojik diyalog sayesinde gelişmeye devam etmektedir. Kaydedilen bu ilerlemeler ışığında, kilise bilimi ve kilise hukuku düzeyinde önemli adımlar atılmış olup bugün bizler tam birliğin yeniden tesisi için daha güçlü bir çaba göstermeye çağrılmaktayız.

Bu bağlamda, Katolik Kilisesi ile Ortodoks Kilisesi arasındaki Uluslararası Ortak Teolojik Diyalog Komisyonuna sağlanan sürekli destek dolayısıyla Patrik Hazretlerine ve Ekümenik Patrikhane'ye içten

şükranlarımı sunmak istiyorum. Ayrıca, tüm otosefal Ortodoks Kiliselerinin bu çabaya yeniden etkin bir katılım göstermesi için her türlü gayretin sarf edilmesini ümit ediyorum. Kendi adıma, İkinci Vatikan Konsili'nin öğretisi ve seleflerimin yönlendirmesi doğrultusunda, meşru farklılıklara saygı göstererek, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına vaftiz edilmiş herkes arasında tam birlik arayışının Katolik Kilisesi'nin önceliklerinden biri olduğunu bir kez daha teyit etmek isterim. Roma Episkoposu olarak hizmetimin önceliklerinden biri, evrensel Kilise'deki özel görevim gereği, herkesin hizmetinde olarak komünyonu ve birliği inşa etmek ve korumaktır.

İman kardeşlerimizin yanı sıra bütün insanlığa ve tüm yaratılışa özen göstermemizi isteyen Rabbin arzusuna sadık kalabilmek için, Kiliselerimiz bugün Kutsal Ruh'un esinlemelerine birlikte cevap vermesi gerekmektedir. Her şeyden önce, yakın ve uzak yerlerde kanlı çatışmaların ve şiddetin yaşandığı bu dönemde Katolikler ve Ortodokslar barışçılar olmaya çağrılmaktadır. Bu elbette, barışı inşa eden eylemlerde bulunmayı, seçimler yapmayı ve tutumlar benimsemeyi gerektirir; ancak aynı zamanda barışın yalnızca insan çabasının ürünü olmadığını, Allah'ın bir armağanı olduğunu da kabul etmektir. Bu nedenle barış, dua, tövbe, tefekkür ve Rab'le canlı bir ilişki sayesinde aranmalıdır; O, gerçekten barışın hizmetinde olabilelim diye bize hangi sözleri, hangi jestleri ve hangi eylemleri yapmamız gerektiğini ayırt etme lütfunu verendir.

Kiliselerimizin karşı karşıya olduğu bir diğer zorluk da, Zât-ı Âlînin sıkça vurguladığı gibi, gidişatın değiştirilmesi ve yaratılışın korunabilmesi için bizden ruhsal, kişisel ve topluluk olarak bir dönüşüm bekleyen tehditkâr ekolojik krizdir. Katolikler ve Ortodoks Hristiyanlar, Allah'ın bize emanet ettiği yaratılışı korumanın sorumluluğunu herkesin kabul etmesini sağlayacak yeni bir düşünce tarzını birlikte geliştirmeye çağrılmaktadırlar.

Üzerinde durmak istediğim üçüncü zorluk ise özellikle iletişim alanındaki yeni teknolojilerin kullanımıdır. Bu teknolojilerin insanlığa büyük faydalar sağlayabileceğinin bilincinde olarak, Katolikler ve Ortodokslar, sorumlu kullanımı teşvik etmede işbirliği yapmalıdır. Gerçekten bu teknolojiler, bütüncül insan gelişimine hizmet etmeli ve evrensel olarak erişilebilir olmalıdır; çünkü ancak böylece yararları yalnızca sınırlı bir kesime ulaşmayacak veya ayrıcalıklı çıkar gruplarına hizmet etmeyecektir.

Bu zorluklarla yüzleşirken, tüm Hristiyanların, diğer dini gelenek mensuplarının ve iyi niyetli tüm kadın ve erkeklerin ortak iyilik için uyum içinde birlikte çalışabileceklerine inanıyorum.

Kadasetli Patrik Hazretleri, bütün bu içten düşüncelerle, koruyucu azizinizin bayramını kutlarken size ve kardeşlerinize sağlık ve esenlik

dileklerimi sunuyorum. Bu günlerde bana göstermiş olduğunuz sıcak ve kardeşçe konukseverlik için içten teşekkür ederim. Hepinizi Havari Andreas ile kardeşi Aziz Petrus'un, bu Kilisenin adandığı Büyük Şehit Aziz Georgios'un, Birinci İznik Konsili'nin Kutsal Babalarının ve bu kadim ve görkemli Konstantinopolis Kilisesi'nin sayısız Kutsal Çobanının şefaatine emanet ediyorum. Merhamet Babası olan Allah'ın burada bulunan herkesi bolca kutsamasını diliyorum.

Hrònia Pollà! Ad multos annos!